

Friluftslivets fellesorganisasjon

Adresse: Nedre Slottsgate 25, 0157 OSLO
Telefon: 23 31 09 80, Telefaks: 23 31 09 89, E-post: post@frifo.no, www.frifo.no
Org. nr.: 971 262 834, Kontonr.: 7154.05.51671

Utdannings- og forskningsdepartementet
Opplæringsavdelingen
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Oslo, 15.10.2003

NOU 2003: 16 I FØRSTE REKKE - HØRINGSUTTALELSE

Vi viser til brev at 17.6.2003 der kvalitetsutvalget for grunnsopplæringsens hovedutredning, *NOU 2003: 16 I første rekke* sendes på høring.

Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) representerer de tolv største friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen nesten ½ million medlemskap. En av hovedoppgavene for FRIFO er å ivareta allemannsretten og det enkle naturvennlige friluftslivets vilkår i Norge. FRIFO har ikke fått utredningen på høring, men vi mener at denne saken er så viktig at vi likevel ønsker å uttale oss i saken.

Kvalitetsutvalgets oppgave har vært å gå gjennom hele grunnskoleopplæringen og den videregående opplæringen for å komme med forslag til kvalitetsforbedringer. Utvalget har i sin utredning kommet med 117 forslag som de mener kan bidra til en bedre opplæring. Departementet skal blant annet på bakgrunn av utvalgets utredning og høringsuttalelser til denne, utarbeide en stortingsmelding om grunnsopplæringen.

Mindre fysisk aktivitet – et økende samfunnsproblem

For de fleste mennesker har kravet til fysisk aktivitet gjennom sitt dagelige virke blitt stadig mindre, noe som også gjelder skoleelever. Det er godt dokumentert at dagens barn og unge er i mindre fysisk aktive og i dårligere form en tidligere. Undersøkelser viser blant annet at norske 10-åringer sitter på rumpa ti timer hver dag. Blant ni-åringer og 15-åringer har snittvekta økt med over tre kilo siden 1975. En ny studie i Oslo viser at 13 prosent av 9-åringene og 10 prosent av 15-åringene er overvektige. Undersøkelser i Osloskolene viser også at en fjerdedel av førsteklasingene ligger etter den forventede motoriske utviklingen for alderen. Hvis denne utviklingen fortsetter vil mangel på fysisk aktivitet etter hvert utvikle seg til et meget stort samfunnsproblem, noe som også vil ramme kvaliteten på skolen.

Det er derfor ikke tilfeldig at en rekke Stortingsmeldinger de siste årene har framhevet den positive betydningen friluftslivet har for samfunnsutviklingen. Dette gjelder blant annet følgende meldinger:

- St meld nr. 39 (2000-2001) *Friluftsliv. Ein veg til høgare livskvalitet*
- St meld nr. 39 (2001-2002) *Oppvekst- og levkår for barn og ungdom i Norge*

- St meld nr. 16 (2002-2003) *Resept for et sunnere Norge. Folkehelsepolitikken*
- St meld nr. 25 (2002-2003) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*

På tross av den negative utviklingen og de politiske signalene som er gitt i en rekke Stortingsmeldinger, har ikke fysisk aktivitet fått noen bred plass i utredningen, selv om det er nevnt flere steder. Utvalget har blant annet merket seg de sammenhengene det er mellom fysisk aktivitet og læringskvalitet og mellom fysisk aktivitet og helse. Utvalget ser derfor på økt fysisk aktivitet i skolen som et kvalitetsfremmende tiltak i grunnopplæringen.

FRIFO er enig i utvalgets vurdering og mener at økt satsing på fysisk aktivitet, herunder friluftsliv er en forutsetning for å få til en kvalitativt bedre skole. Vi mener også at grunnleggende fysiske og motoriske ferdigheter bør bli en del av det som kvalitetsutvalget regner som basiskunnskaper.

Friluftsliv, et positivt bidrag til en bedre skole

Slik det framgår ovenfor er det et stort behov for å øke den fysiske aktiviteten i skolen. Etter FRIFOs vurdering bør derfor fysisk aktivitet, herunder friluftsliv få en sentral plass i utformingen av heldagsskolen. Friluftsliv som er en del av vår kulturarv og nasjonale identitet har klare fortrinn i forhold til mer idrettspregede aktiviteter ved at det er lite konkurranse og har naturopplevelse som viktig motivasjonsfaktor.

Det er dokumentert en klar sammenheng mellom fysisk aktivitet og helse (både fysisk og psykisk). Nyere forskning tyder også på at det er en klar sammenheng mellom fysisk aktivitet/motorisk trening og faglige prestasjoner i teoretiske fag. Evnen til å lære forutsetter også et trygt og godt miljø der den enkelte elev trives og ikke utsettes for mobbing. Satsing på friluftsliv i skolen vil derfor blant annet ha følgende positive effekter:

- Bedre helse
- Økt læringskvalitet
- Økt trivsel og bedre sosialt miljø

For å få den nødvendige satsingen på økt fysisk aktivitet, herunder friluftsliv er det viktig at en bruker alle de mulighetene som finnes gjennom hele skoledagen. Dette gjelder blant annet: skolevei, friminutter, bruk av uteområder i undervisning (uteskole), kroppsøvingstimer, utedager, leirskoler og prosjektet med minst en time fysisk aktivitet om dagen.

Uteskole, et viktig bidrag til en bedre skole

I utredningen slås det fast at kunnskap avler kunnskap, men at det forutsetter at kunnskap utvikles og erverves i stimulerende omgivelser preget av nysgjerrighet, tillit og mestring. Videre framheves det at kunnskap og kompetanse gjerne utvikles i møte mellom teori og praksis, og at grunnopplæringen må utvikle og tilby varierte læringsarenaer.

Aktiv bruk av utemiljøet vil blant annet kunne bidra til læring i stimulerende omgivelser og vil kunne kombinere teori og praksis i undervisningen. Blant annet Lutvann skole i Oslo har drevet med uteskole i flere år med positive resultater. I tillegg til de positive faglige resultatene viser erfaringene at uteskole blant annet fører til bedre trivsel, mindre mobbing, bedre integrering av elever med minoritetsbakgrunn og økt fysisk aktivitet.

Verden står i dag overfor stor miljøutfordringer på mange områder. Det bør derfor være et mål for skolen å utvikle elevene til miljøbevisste samfunnsborgere. Mange har i den forbindelse pekt på sammenhengen mellom det å bli glad i naturen og ønske om å ta vare på den. Det å bli glade i naturen forutsetter imidlertid positive naturopplevelser. FRIFO mener derfor at aktiv satsing på uteskole også vil være et viktig bidrag til å utvikle miljøbevisste mennesker.

FRIFO mener at det bør satses aktivt på bruk av uteskole i flest mulig fag, noe som vil føre til en kvalitativt bedre skole på mange områder. Friluftsrådernes Landsforbund har for eksempel utarbeidet idépermer ("Læring i friluft") med ca 450 ideer til uteaktiviteter relatert til målene i L97 i fagene matematikk, samfunnsfag, norsk, kunst og håndverk, natur- og miljøfag, heimkunnskap og kroppsøving.

Organisasjonenes rolle

For å få til en kvalitativt bedre skole, er det som vi har vist ovenfor behov for å satse aktivt på friluftsliv og uteskole. Det er myndighetenes ansvar å sørge for skolen innehar den nødvendige kompetansen innenfor disse feltene. Vi vet imidlertid at det mangler kompetanse i skolen i dag på disse feltene og at lærerutdanningen heller ikke er god nok slik det er i dag.

Det vil derfor være viktig for skolen å benytte seg av den store kunnskapen og erfaringen som finnes i friluftslivsorganisasjonene på dette feltet. Flere friluftslivsorganisasjoner, blant annet Den Norske Turistforening, Norges Jeger- og Fiskerforbund og Norges Orienteringsforbund har satset aktivt mot skoleverket med tilbud om kurs for lærer og/eller konkrete friluftslivsaktiviteter. Friluftsrådernes Landsforbund har også satset aktivt mot skolen med blant annet kurs og utvikling av idépermer, se over.

Konklusjon

FRIFO mener at fysisk aktivitet, herunder friluftsliv samt utstrakt bruk av uteskole bør bli en naturlig del av skolehverdagen på alle klassetrinn. Med en slik satsing vil en oppnå (slik det også framgår av utredningen) bedre læring og undervisning, bedre fysisk form, bedre helse (både fysisk og psykisk), miljøbevisste elever som er glade i naturen, samt bedre trivsel og mindre mobbing.

FRIFO støtter derfor alle forslag som vil bidra til en mer fysisk aktiv skolehverdag, noe vi mener er helt nødvendig og som vil gi en kvalitativt bedre skole på alle plan.

FRIFO mener også at friluftslivsorganisasjonene innehar store kunnskaper og erfaringer som bør benyttes i det videre arbeidet med kvalitetsutviklingen av skolen.

Vennlig hilsen

Friluftslivets fellesorganisasjon

Harald Tronvik
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund (sign.)
fagkonsulent